

MAROSSY ÉVA*
HUMANISZTIKUS ZENEPEDAGÓGIA
Zenei versenyek

„Az igazi tanítás nem a tudás átadását jelenti. Az igazi tanítás arra ösztönzi a tanulót, hogy maga tegyen szert az ismeretekre.”

John Milton Gregory

Három népdal

Éppen elkezdtek a második félévet, mikor egy kisfiú érkezett az anyukája kíséretében. Kora délután volt, még nem érkezett meg az első növendékem, így volt idő egy kicsit megismerni. A fiú elmondta, hogy ének-zene tagozatos iskolában tanul, tud kottát olvasni, van saját hangszere, amin otthon, önállóan gyakorol. Meg is mutatta, hogy mit tanult, saját magától. Egyszerűbb dalokat játszott, külön kézzel. Ezután előadta az ének verseny műsorát, amire éppen készült. Miután megismertem a hangszer és ének tudását, tudtam, hogy melyik kottából tanulunk majd. Átmentünk a könyvtárba és odaadtam neki a kottát, aminek nagyon örült, és egyből lapozni kezdte. Látva az érdeklődését, azt a feladatot adtam neki, nem kötelező jelleggel, hogy válasszon ki egy dalt, ami tetszik neki, és azt tanuljuk majd. A következő órára el is hozta az általa kiválasztott dalt, amit már ismert, mert ez volt az ének verseny műsorának az egyik dala. Ez azonban a

Három népdal

Marossy Éva

népdal feldolgozása volt, és sokkal nehezebb, mint a meglévő tudásszintje. Ezért azt találtam ki, hogy a dalt játszsa el külön kézzel, és én majd improvizálok hozzá egy másik szólamot. Ez tetszett neki, és szorgalmasan gyakorolt az órákra. A következő hetekben külön kézzel tanulunk ujjgyakorlatokat és több más

népdalt is. Ezután következtek a kézfüggetlenítő gyakorlatok, és az unisono darabok. Az általa kiválasztott népdalhoz én is kiválasztottam még két népdalt, amit hangnemileg össze lehetett fűzni, és egy négykezeset alkotottunk.

A fiúnak tetszett, hogy négykezes formában tanuljuk a darabokat, és ez motiválta abban, hogy jól kigyakorolja és megtanulja a leckét. Ez volt a neki megfelelő módszer.

Osztálytársak, tanszaktársak

Az egyik osztálytársa szintén az én tanszakomon tanult, az első osztályban. Felmerült, hogy a négykezeset együtt játsszák, mert a közismereti iskolában is tudnak próbálni. Tetszett az ötlet, és hamarosan szereplésre készen állt a darab. Meg is beszéltük, hogy ha majd lesz növendékhangverseny, vagy más szereplési lehetőség, azon el lehet játszani. A márciusban esedékes növendékhangverseny egyben az Észak-magyarországi zene-és művészeti iskolák XIV. kamarazenei találkozójának válogatója is volt. Úgy terveztük, hogy azon előadják a darabot. Azonban egy héttel a szereplés előtt a kislánynak begipszelték a kezét. A fiú viszont nagyon szeretett volna játszani. Azon gondolkodtam, hogy lehetne menteni ezt a helyzetet. Eljátssza velem, vagy van valaki a tanszakon, aki képes rá, hogy biztonsággal megtanulja. Volt egy első osztályos fiú, aki gyorsan tanult, szorgalmas volt, és több hangversenyen is játszott már. Három nap alatt megtanulta, és a többi négyben biztonsággal kigyakorolta a darabot. Az első órától kezdve együtt is próbáltunk, azonnal összejátszották, amit tudtak. Külön és együtt is gyakoroltunk. Kisebb közönség előtt is eljátszották. A szereplés jól sikerült, továbbjutottak. Egy hónap volt még a versenyig. Így volt idő több hangversenyen eljátszani, majd eltenni, pihentetni, aztán elővenni, átismételni a darabot. A próbák jó hangulatban teltek. Nagyon tudatosan gyakoroltunk, külön kézzel, lassú tempóban, bárhonnán elkezdve. Nagy fegyelemmel, és nagyon fel szabadult légkörben. A gyakorlás egy bizonyos fázisában eljátszották a darabot, szülőknél, tanszaktársaknál. A rögtönzött kis szereplés eredményét megbeszéltük: mi volt, ami jól sikerült, mit és hogyan kell tovább gyakorolni. A próbát a korrekcióval fejeztük be. Megbeszéltük, hogyan lehetne még tehermentesíteni a gyerekeket a közismereti iskola feladatai és az egyéb terhelések alól. Szereplés előtt különösen fontos, a megfelelő mozgás, levegő, sok pihenés. [1]

A szereplésre való felkészülés egyik szabálya, hogy korán kell elkezdni a tanulást, többször eltenni, pihentetni, majd újra elővenni a darabot. Azonban mi eredetileg nem készültünk versenyre. A darab spontán, improvizatív módon jött létre. Elsődleges célja a zenélés öröme és a növendék motiválása volt, később, mikor az osztálytársával játszottak, a közösség építése. Mivel egyszerűbb volt a gyerekek tudásszintjénél, gyorsan megtanulták, és biztossággal szerepeltek. Az előadás jól sikerült, harmadik díjat nyertek. A verseny egy további lehetőség volt, ami a gyerekek fejlődését szolgálta. Ebben a szituációban hárman voltak. Ott volt a kislány is, akinek a játszótéren megsérült a keze. Ilyenkor a gyerek lelkileg is sérül, nem csak fizikailag, hiszen ő is készült a szereplésre. Írtam neki és az osztálytársának egy négykezeset, amit, miután meggyógyult, több alkalommal is előadtak, még abban az évben.

Versenyek: ahogyan a gyermekpszichológus látja

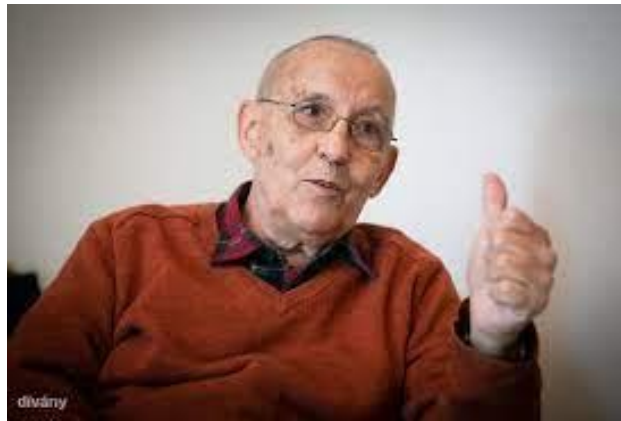
A gyermekpszichológust túl gyakran keresik meg olyan családok, ahol a gyerekeknek valamilyen versenyszituáció miatt lettek lelki, érzelmi, tanulási és motivációs problémái. Vekerdy Tamás *Iskolák?!?!* című könyvében szülői levelekre válaszol: [2] Az egyikben egy anyuka aggódik, hogy a kisfia nem lesz motivált a tanulásban, ha nem ő lesz az osztályelső. Az ilyen jellegű verseny a többi gyereket inkább közömbössé teszi, mint motiválja. Azok a kutatások, amelyek a teljesítményt vizsgálták az egyéni és csoportos jutalmazás függvényében, megállapították, hogy a teljesítményt az együttes munka növeli, nem a versengés. A versengés helyett a részletesen kidolgozott kooperatív technikák bevezetésére lenne szükség az iskolákban. Ez csökkenti az agressziót és fejleszti az érzelmi intelligenciát. [3] A gyermekpszichológusok valószínűleg mást látnak egy versenyből, mint aki az oktatás szervezéséért felelős.

Ami a helyezések mögött van

Az iskolák minősítésében kiemelten fontos szerepet játszik az eredmény. A különböző tanulmányi versenyek a tehetséges gyerekek felfedezését, megismerését, fejlődését szolgálják. Az egyik növendékem egy jól sikerült verseny után azt mondta, hogy ő továbbra is szeret zongorázni, hangversenyen szerepelni, de versenyezni nem, mert ez neki nagy teher volt. Ugyanez a szituáció egy másik növendékemet motiválta. Ő akkor gyakorolt, ha nagyon nehéz darabot adtam fel neki. Azt gyorsan megtanulta. Nagyon szeretett szerepelni és versenyezni is. Akkor sem volt kevésbé motivált, ha nem sikerült jól egy szereplés. Akkor ösztönözte magát és a következő jól sikerült. Minden verseny, szereplés a fejlődését szolgálta, mert a zenét még a szereplésnél is jobban szerette. Főleg a zenéért gyakorolt. Mikor egyetemre, műszaki pályára ment, vitte magával a hangszerét. Fontos, hogy a növendékünket jól ismerjük. Az előbbi két példából azt a következtetést lehet levonni, hogy inkább a gyerek személyiségétől, a lelki és érzelmi tényezőktől függ, hogy egy verseny vagy szereplés hogyan tud a fejlődéséhez hozzájárulni. Nem elég a fizikai felkészítés, és a szaktárgyi tudás. Ismernünk kell a gyereket is. Az egyik B- tagozatos versenyen azért nem adtak ki több díjat, mert a gyerekek túl nehéz darabokat játszottak. Bizonyos korcsoportokban, a kisebb osztályokban nem adtak ki első helyezést, mert a darabválasztás nem a gyerek korosztályának való volt. Egyetértek az akkori zsűrivel. Egyre növekednek a követelmények a zenei gyakorlatban, és végre valaki fel mer állni és elmondja, hogy az első osztályos gyerek mégsem ötödikesnek való darabot játsszon, mert akármilyen jól megtanulta, lehet hallani, hogy küzd vele, és nem a sajátja. Van olyan, aki tényleg meg tudja tanulni. Egy versenyre akkor is sok munka a felkészülés, ha a gyerek a saját tempójában tanul, és nem siettetjük.

Egy zenei versenynek nem arról kellene szólnia, hogy milyen nehéz darabot játszunk, a gyerekkorban biztos, hogy nem. Egy felnőtt, ha akar, akkor elmegy egy felnőtteknek való versenyre, és ott aztán olyan nehéz darabot játszik, amilyen neki tetszik. Mert már felnőtt. Önálló, van önismerete, kialakult személyisége. A gyerek nem miniatűr felnőtt. Nincsenek még meg azok a személyiségjegyek, önismeret, önállóság, ami a felnőttet jellemzi. Ránk vannak bízva, tőlünk is függ, hogy a későbbiekben hogyan alakul majd az értékrendjük, önmagukhoz való viszonyuk. A gyerekeknek még gyerekeknek való darabot kell játszani. Így van idő arra a belső munkára, ami az egészséges személyiség fejlődéséhez szükséges. Így tudjuk megőrizni azt a spontán motivációt, amivel ezek a gyerekek jöttek. Minél tovább van egy gyerek a neki való körülmények között, annál valószínűbb, hogy kiegyensúlyozott, sikeres felnőtt lesz. [4]

Vekerdy Tamás
(tudakulcs.blog.hu)

Ez a zenepedagógiára is érvényes. Ha nem siettetjük, akkor lesz jó előadó, sikeres zenész, akkor tudja megállni a helyét a pályán. A tehetséges gyerekek sietetés nélkül is gyorsan tanulnak. A kisiskolás kor az énkép és az önismeret alakulásának egy nagyon fontos fázisa. [5] Egy kisgyerek nem tudja még elkülöníteni a teljesítményét a személyiségétől, ezért a teljesítményére kapott érdemjegyet a saját személyiségére is vonatkoztatja. Tapasztalatom szerint még a nagyobb gyerekek közül is sokan.

Az értékelésnek nagy szerepe van abban, hogy a gyerek a versenyért, a helyezéért, vagy a zenéért tanul. Óriási a pedagógus felelőssége ebben, mert az ő hozzáállása formálja a gyerek tanuláshoz, művelődéshez való viszonyát is.

A művészetoktatás társadalmi szerepe

A művészetoktatás egyik fontos feladata, hogy kialakítsa és megőrizze az egyén művelődéshez és kultúrához való élményszerű viszonyát. [4] Önmagában nem elég a szaktárgyi- és fizikai felkészítés. Ismerni kell a gyerek belső értékrendjét, élettani, és érzelmi sajátosságait. Azt, hogy a zene, a szereplés neki mit jelent. Sok olyan gyerek van, aki saját magához szigorú, neki ilyen a személyisége. Nem elég az előadási darabot gondosan kiválasztani, biztonsággal felkészíteni a növendéket. A gyereket akkor szerepeltessük, ha az a fejlődését szolgálja. Nem csak a szaktárgyi, zenei, hanem az érzelmi, lelki és szociális fejlődését is.

Felhasznált irodalom

- [1] Dr. Pásztor Zsuzsa: Munkaképesség- gondozás zeneiskolás növendékeknek, Kovács Módszer Stúdió, Budapest, (2004)
- [2] Vekerdy Tamás: Iskolák?!?! Gyerekek, szülők és tanárok, Central Kiadó, Budapest, (2020) ISBN 978-963- 341-092-9
- [3] Vekerdy Tamás: Belső szabadság, Elég jó szülő-elég jó gyerek, Kulcslyuk Kiadó, Budapest, (2017) ISBN 978-615- 5281-28-0
- [4] Vekerdy Tamás: Érzelmi biztonság, Mit kell (ene) tudnunk a gyerekekről és magunkról Kulcslyuk Kiadó, Budapest, (2011) ISBN 978-963-82026-9-6
- [5] Hunyady Györgyné- M. Nádas Mária: Osztályozás? Szöveges értékelés? Dinasztia Tankönyvkiadó (2003) ISBN: 9636573808

*Tanulmányok: Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, Miskolc (1995) zenetanár, zongora; Eötvös Lóránd Tudományegyetem, PPK (2005) pedagógus szakvizsga, zenei munkaképesség-gondozás; Miskolci Egyetem, BBZI (2015) zongoratanár mesterfokozat 1992-től 2021-ig a kazincbarcikai Kodály Zoltán AMI tanára. Jelenleg a hátrányos helyzetű gyerekeket segíti a zenével Kazincbarcikán.

MAROSSY ÉVA PARLANDÓBAN MEGJELENT KORÁBBI ÍRÁSAI

[Marossy Éva: Az érzelmi és lelki tényezők jelentősége a zenepedagógiai gyakorlatban \(Zongora-portfólió\) \(Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézet, 2015\) \(pdf\)](#)

(Parlando, 2021/5.)

[Marossy Éva: A zeneoktatás változása a társadalmi mozgások tükrében. Zenei értékrendünk és gyakorlatunk Kodálytól napjainkig \(pdf\)](#)

(Parlando, 2022/2.)

[Marossy Éva: Humanisztikus zenepedagógia. Az elfogadás](#)

(Parlando, 2022/3.)

[Marossy Éva: Az asszertív kommunikáció szerepe a zenepedagógiában. Az agresszió megelőzése a zenei neveléssel \(pdf\)](#)

(Parlando, 2022/4.)

[Marossy Éva: Mentális betegségek megelőzése. Kovács módszer \(pdf\)](#)

(Parlando, 2022/6.)

[Marossy Éva: Mentális betegségek megelőzése. Zeneiskolai mentálhigiéné \(pdf\)](#)

(Parlando, 2023/1.)

[Marossy Éva: Humanisztikus zenepedagógia. Speciális nevelési igény](#)

(Parlando, 2023/2.)

[Marossy Éva: Humanisztikus zenepedagógia. Kezdők kamarazenéje](#)

(Parlando, 2023/3.)